

Hva er Panda og hva kan det brukes til?

Niels Henning Gundersen (Oslo kommune/leder av
Pandagruppen)

Arne Stokka (SINTEF)

Marte Bjørnsen (NIBR)

Panda er...

- Et analyse- og simuleringsverktøy til bruk i regional planlegging og analyse
 - Befolkningsutvikling
 - Produksjons- og næringsutvikling
 - Sysselsettings- og arbeidsmarkedsutvikling
- En database, basert på offentlig statistikk på fylkes-, kommune- og bydelsnivå
 - Befolkningsdata
 - Boligmarkedsdata
 - Arbeidsmarkedsdata
 - Næringsdata
 - Osv..

Historie

- Pandasystemet ble lansert i 1989
 - Utviklet av Sintef
 - Fylkeskommunene og MD var pådrivere
- Videreføring av tidligere forskningsarbeid (NORAS, NTNf)
- Nettbasert løsning i 2002
 - Fullt fleksibel regioninndeling

Organisering

- Forening
- Offentlige medlemmer – alle fylkeskommunene og KRD
- Leietakere - forskningsinstitusjoner og konsulentselskaper –Nibr, Asplan-Viak, ...
- Styret bestående av representanter for fylkeskommunene
- Faglig støttegruppe bestående av representanter fra forsknings- og utviklingsmiljøer, samt fra styret

Panda er infrastruktur som finansieres solidarisk

- Årlig avgift for fylkeskommunene
 - Fast beløp (20%) + befolkningsavhengig beløp (80%)
 - Årsavgift: 33 900 (Finnmark) – 156 700 (Oslo)
- Offentlige medlemmer (KRD) – gjennomsnitt av fylkeskommunene
- Leietakere – fast pris
- Høyskoler/Universitet – i utgangspunktet gratis
- KRD – tilskudd til arrangementer og videreutvikling
- Særsilt finansierte prosjekter

Inntekter går til drift og investeringer

Driftsmidlene er avgjørende for å kunne opprettholde systemet

- Modellutvikling (SINTEF)
 - daglig drift av Panda, brukerstøtte
- Cowi – daglig drift av Pandagruppen, web, arrangementer
- Datakjøp (SSB)
- Aktuelle modellretta analyse- og utviklingsprosjekter (ved hjelp av forsknings- og utredningsmiljøer)
 - for eksempel Norgespanda
- Styret – driver foreningen mellom årsmøtene
- Fagrupper – Sintef, Nibr, Cowi, en fra styret
- Andre driftskostnader

Aktiviteter

- Årsmøte/brukerseminar
- Fagseminar
- Kurs og opplæring, nye brukere
 - løpende oppfølging av brukere
- Modellseminar
- Videreutvikling av systemet (kjøp av tjenester)

Hvordan virker modellen?

- Panda er inndelt i to moduler
 - befolkningsmodell
 - næringsmodell

som forenes gjennom arbeidsmarkedet

- De to modulene kan brukes hver for seg eller sammen
- I tillegg kan statistikkdatabasen nyttes til uttak av tilrettelagt statistikk

Befolkningsutvikling

- Befolkningen aldres
 - Fødte og døde beregnes ved hjelp av demografiske rater fra SSB
- Flytting beregnes på grunnlag av:
 - Flyttetrend i en valgt periode, eller
 - Arbeidsmarkedsflytting (regionen)
 - Boligmarkedsflytting (innen regionen)
- Beregningene foregår på grunnlag av ett-årige aldersgrupper og kjønn
- Beregninger foretas på kommunenivå og regionalt nivå

Næringsutvikling

- Inntekter
 - Inntekter (opptjent gjennom produksjon)
 - Personoverføringer (alders-, barnetrygd mv. ledighetstrygd)
 - Skatt
- Etterspørsel
 - Konsum (privat og offentlig)
 - Investeringer (privat og offentlig)
 - Eksport (utlandet og resten av landet)
 - Leveranser mellom næringene
 - Etterspørsel fra nye aktiviteter (eller nedlagte)
- Produksjon
 - Summen av all etterspørsel bestemmer produksjonen
 - Etterspørselsdrevet produksjon (Keynes)

Arbeidsmarked

- Arbeidsstyrken (tilbudet) beregnes av:
 - Befolkning
 - Yrkesfrekvenser
- Arbeidskraftetterspørsel beregnes av:
 - Produksjonen
 - Produktivitetsforutsetninger
- Ubalanse mellom tilbud og etterspørsel fordeles på:
 - Ledige
 - Pendlere
 - Flyttere
- Yrkesaktiv flytting endrer regionens befolkning
- Boligtilbud og avstand mellom kommuner gir:
 - Boliggenerert flytting
 - Pendling mellom bosted og arbeidssted

Hva brukes Panda til?

- Regional planlegging
 - Framtidig befolkningsutvikling i fylke og kommuner
 - Grunnlag for planlegging av tjenesteproduksjon
 - for eksempel skoleplanlegging
- Konsekvensanalyser
 - Hva skjer om forutsetningene endrer seg?
 - Nyetableringer og nedleggelse
 - utbygging av transportinfrastruktur
 - evaluering av utflytting av statlige arbeidsplasser
 - Store arrangementer (for eksempel OL)
- Framskrivning og analyse av regional og/eller kommunal utvikling (scenarier)
 - Nærings- og sysselsettingsutvikling
 - Befolkningsutvikling
 - Kopling mot SSBs befolkningsframskrivninger
 - Kopling mot LTP

Finanskrisen?

Dersom det offentlige skal bruke for eksempel 25 mill. i en tiltakspakke i en region/kommune, hvor gir det størst effekt å sette denne inn?

- For sysselsettingen?
- For verdiskapingen?
- For skatteinngang?

Velge ut noen mulige kortsiktige tiltak/scenarier:

- Økt offentlig forbruk (offentlige tjenester)
- Utbygging av skoler/sykehjem (investering og drift)
- Hva om støtten gis i form av skattelette?

Velge ut noen mulige langsiktige tiltak/scenarier:

- Bruke midlene i næringsfond (erfaringshistorier)

Hvorfor Panda?

- Kvantitativ analyse gir svært nyttig tilleggsinfo i planleggingen på en konsistent måte
 - Systemet ivaretar mange sammenhenger samtidig
- Fleksibelt verktøy som kan skreddersys planleggings- og analysebehov
 - SSBs regionale befolkningsframskrivninger tar ikke lokale og regionale hensyn
 - Generelle utviklingstrekk kan stille planleggingen overfor utfordringer
 - Spesielle hendelser kan kreve spesielle tiltak
- Gjennom regional analyse kan man spare penger på budsjettene
 - Kan konstruere regioner også på tvers av fylkesgrenser
- Fylkeskommunen som utviklingsaktør
 - Forvaltningsreformen stiller fylkeskommunene overfor nye utfordringer
 - Panda kan brukes på en svært politikkrelevant måte
 - FoU-strategi, planstrategi PBL
- Modellbaserte analyser bidrar til å øke kvalitet og kompetanse i regional planlegging
 - Helhetlig oversikt
 - Ivaretar komplekse sammenhenger

Kost - nytte

- Panda er et etablert samarbeid mellom fylkeskommunene
 - Solidarisk finansiering av modellen
 - Panda kan ikke brukes i (eller for) fylker som ikke har betalt avgiften
- Kompetansenivå avhengig av bruk
 - Lett å bruke til enkle analyser ("trykk på en knapp" - rater mv ligger inne)
 - Aktiv bruk gir kunnskap til mer avanserte analyser
- Aktive fylker melder at ressursinnsatsen også gir avkastning i forhold til planleggings- og analysebehov
- Panda-gruppen satser på opplæring og tilrettelegging
 - Kurs og tilrettelegging for nye brukere
 - Et godt fagmiljø med to seminarer i året
 - God kontakt mellom brukerne
 - Samarbeid med regionale forsknings- og utredningsmiljøer
 - Bistand fra "ekspertbrukere"
 - Tilrettelegging av modell-input
- Panda er det mest omfattende analysefaglige nettverket mellom fylkeskommunene